

ALLES OVER KEMP...

of hoe een klein woordje van vier letters stof kan leveren voor een lang verhaal.

We gaan nog maar eens uit het oude vaatje tappen en eens nagaan wat het woord hennep of **kemp** betekende in het leven van de boeren in die tijd. Het merendeel van de boeren bezaaide in zijn tuin enkele vierkante meter met **kempzaad**. Eenmaal gekiemd schoot dat welig op en vormde dan lange enkelvoudige stengels met bovenaan een weinig vertakking. Het gewas was groen van kleur en werd wel bij de twee meter lang. Bij het rijpen veranderde de kleur en werd zoals bij rogge gelig of taankleurig. De mannelijke kemp was eerst rijp en werd er uitgehaald. De rest bleef nog staan en moest eerst voor zaad zorgen. Wanneer dat ook rijp was, werd alles uitgerukt, met wortel en al, in **bussels** gebonden en opgezet zoals graan om te drogen. Eens goed droog, werd het bovenste gedeelte afgesneden en gedorsen en bekwam men kempzaad. Dat gebruikte men onder meer a) als zaaigraan voor het volgende jaar, b) als voeder voor zangvogels, c) om te gaan vissen. Voor dit laatste diende men op voorhand het zaad in warm water te laten kiemen. Het waren die kleine witte kiempjes waar de vis zo verlekkerd op was. Nog wat later werden de inmiddels droge stengels weggebracht naar een diepe gracht of kuil om te **wateren**. Men zaaide dan rogge voor volgend jaar. Wanneer die rogge uitkwam was de kemp voldoende gewaterd, werd bovengehaald en weer gedroogd en weggeborgen in schuur of schop tot in de winteravonden. En dan begon het **kempschellen**. De geoogste, gewaterde, en gedroogde stengels bestonden nog uit twee delen : de eigenlijke stam of stengel, en de pel, het vel of de schors, als ge het zo wil noemen. Dat vel of die pel bestaat uit sterke vezels, van onder met een smal lintje. Hoe meer naar boven, hoe dunner, op 't laatst zelfs min of meer grove wol. Men kon het wel over de ganse lengte aftrekken zonder dat het brak. Het is dat produkt dat de boer voor ogen

had wanneer hij kemp zaaide of bewerkte.

Het zogenoemde kempschellen heeft enkel voor doel de twee delen uit elkaar te halen, en heeft verder niet met schellen te maken zoals we appelen of petatten schellen. Alleen dit verschil : bij appels of aardappelen gooit men het buitenste weg en behoudt men enkel het binnenste voor gebruik. Bij kemp gooit men het binnenste weg en houdt men het buitenste over. Want dat had men nodig om het nodige touw te vervaardigen dat de boer nodig had op de boerderij. Voor kempschellen was geen mes of ander tuig nodig. Het was gewoon handwerk.

Hoe ging men dan te werk ? De stengels waren intussen droge sprokkelstokken geworden. Men brak eerst de wortel af, dan kwam het onderste gedeelte van de vezels vrij. Men hield die vast tussen duim en wijsvinger, met de andere hand trachtte men het binnenste eruit te halen. De stokken waren niet even lang maar de vezels moesten heel blijven over heel de lengte. Men hield dan wel het onderste op gelijke hoogte geprangd tussen vinger en duim. Daar de armen te kort waren om beide delen uit elkaar te houden brak men met een kleine druk de stengels in stukken van ongeveer 30 à 40 cm en haalde ze dan uit hun vel. Zo ontstonden dan de **kempstekken**, die dienden om de kachel of open vuur aan te steken, en ook voor de pijp natuurlijk. Dit alles om te vermijden dat men zijn vingers zou branden aan de korte zwavelstokjes of stekskes. Bij vele boeren vond men dan in de hoek of op de schouw een **bussel** kempstekken met daarnaast een bundeltje **kwajongens** om de pijp door te koteren. Ook in de oude cafés vond men dat. Sommige kinderen brachten wel eens een bussel kempstekken mee voor de meester. Eenmaal de kemp voldoende gezuiverd was van al het houderige gedeelte, werd die netjes bijeengedaan in langwerpige **dotten** zoals saai en weggeborgen op een droge plaats, soms bovenop de kleerkast. Wellicht hebt u ook wel gemerkt dat vanaf het begin kempzaad, de plantjes, de grote stengels, de kempstekken en op 't laatst de kemp zelf of de gezuiverde vezels, alles ressorteert onder dezelfde noemer,

namelijk een woord van vier letters : KEMP.

Wij naderen nu stilaan de eindfase en het doel waarvoor de kemp geteeld werd. Op geregelde tijdstippen maakten de **zeeldraaier** of zijn helper hun toer. Wie kemp te veel had kon die verkopen. De anderen gaven hun kemp mee, met een lijstje wat er van moest gemaakt worden. Meestal begon dat met een lang dik touw of zeel (**hooizeel** genoemd), dan verschillende "**tuiers**", dat waren kortere stukken die voor alles en nog wat konden dienen. In die tijd werden de dieren nog "gestuierd" in plaats van de weide af te spannen met pindraad. De metser gebruikte dan "**strikken**" om de "**maas-houtens**" van de stelling vast te maken, ook wel eens "**hankoor**", naar mijn gedacht afgeleid van "handkoor" omdat de voerman dat meest in de hand nam om het paard te menen. Een "**dopkoor**" die maakten we wel zelf. Ook werd kemp gebruikt om buizen van gas of waterleiding waterdicht ineen te schroeven.

Na enige tijd bracht de zeeldraaier het bestelde weer thuis, en na zijn loon betaald, en een "tot volgende maal", zette hij zijn ronde verder.

U ziet wel dat kemp in die tijd een niet onbelangrijke rol speelde in het leven van de boeren. Maar zoals vele dingen heeft de kemp plaats moeten maken voor nylon en plastic, en is er meteen weer een oud beroep verdwenen, nl. dat van de zeeldraaier.

